

Redactioneel

Jack van der Leden, André Nuchelmans
en Laurence Scherz

Wat leert de crisis ons?

De coronapandemie heeft de cultuursector hard getroffen. Door de maatregelen konden publieksactiviteiten niet of nauwelijks plaatsvinden en veel makers konden het omzetverlies moeilijk opvangen. Daarbij waren door de overheid gesubsidieerde instellingen in het voordeel ten opzichte van makers, zzp'ers en niet-gesubsidieerde instellingen. Subsidiënten konden een beroep doen op overheidssteun, terwijl de laatsten veelal aangewezen waren op eigen reserves en generieke noodsteun. Toch had de crisis ook een positief effect: zij zorgde voor meer eenheid in de sector. Ruim honderd branche-, beroeps- en belangenorganisaties verenigden zich in de Taskforce culturele en creatieve sector, die als aanspreekpunt voor de politiek diende en voorstellen ontwikkelde om de culturele sector weer vlot te trekken. Die taken worden voortgezet. De crisis daagt ook uit tot herbezinning op de wereld na corona. Hoe kan de sector de grote uitdagingen van deze tijd tegemoet treden? Zoals een eerlijkere arbeidsmarkt, het terugdringen van maatschappelijke ongelijkheid of klimaatverandering.

In een interview in deze *Boekman* blikken Jan Zoet, ten tijde van het interview voorzitter van Kunsten '92, en Felix Rottenberg, voorzitter van de Amsterdamse Kunstraad, niet alleen terug op de afgelopen twee jaar, maar kijken ook vooruit. Wat kan de sector van de crisis leren?

De eenheid die tijdens de pandemie ontstond biedt volgens hen perspectief om gezamenlijke belangen bij overheden, media en samenleving onder de aandacht te brengen.

Ger Groot beschrijft in het openingsartikel welke rol kunst en cultuur kunnen spelen bij het verwerken van een grote crisis aan de hand van een vergelijking van de huidige pandemie met de middeleeuwse pest en de twee wereldoorlogen. De verwerking door de samenleving uit zich meestal pas later, terwijl de directe gevolgen aanzienlijk zijn en herstel nog lange tijd kan duren, zo stelt hij.

In vier artikelen doen onderzoekers verslag van onderzoek in verschillende deelsectoren. Daarin is aandacht voor de effecten van de crisis op studenten aan kunstacademies, de veerkracht van de popsector, actieve erfgoedparticipatie en de creatieve arbeidsmarkt. Dit onderzoek werd gepresenteerd tijdens de conferentie *De waarde van cultuur na corona*, op 30 juni jongstleden, georganiseerd door de Boekmanstichting in samenwerking met de Universiteit Utrecht en de landelijke werkgroep van onderzoekers cultuurbeleid.

Amalia Deekman interviewde vier kunstprofessionals over hun ervaringen tijdens de verschillende lockdowns. Daaruit blijkt dat fysieke ontmoetingen node werden gemist, al ervoer een aantal geïnterviewden de crisis ook als een moment van rust, waarin ze eindelijk aan creatieve reflectie toekwamen. De kunstacademiestudenten die aan het onderzoek van Paulina Ferencova meewerkten misten met name de reflectie van medestudenten en docenten op hun werk en het uitwisselen van ideeën. Veel studenten hebben het gevoel dat ze 'tijdens corona stil zijn blijven staan in hun creatieve proces'. Hoe krijgen ze hun artistieke ontwikkelings- en netwerk mogelijkheden na corona weer terug? •